

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
Виходить щотижня.
в Вінніпегу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.
Передплата виносить \$2.00 на рік, за границю так само

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - AND MANAGER.
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Настрій в Галичині.

Орда російського війська скопичені понад Збручем і цілою австро-російською границею, багнети, стрільби, армати, вивести звіроподібної донської козачки, жовтішки півдиких Татар, пересувані і муштра царських полків майже по всіх вікнах руських хат з одного боку, а з другого розтягнена знова бова лівія австрійських регіментів від Кракова аж по Хотин. Напружене таке, що з кожною хвилиною гримнуть стріли і полетять кров, а в случаю невдачі австрійської армії, Галичина дістанеться жертву мечам та огню. Се все робить такий настрій, що навіть декотрі наші товариші гублять голову. Буржуазія захопила провід, і пхає українських та польських хлопів і робітників на заріз під гаслами „Польща“ та „Україна“.

Та страхонудна, обсадижена українська буржуазія в Галичині, ті всі Василюки, що продали український народ Габсбургам, ті Романчуки, що пленталися на похороні за труном Потоцького, ті Левицькі, Шухевичі та вірні пошів, що разом зуть себе націонал-демократами, подали тепер австрійському урядови руку в надії, що побити „Москаля“ дістануть в „свої“ пазури усей український нарід і тоді вже самі будуть дупити шкіру з Українців від Сяну аж по Кавказ.

Австрійський уряд бажає війни; в австрійській державі дуже багато вже того голодного і обдертого люду, котрий не має навіть за що втіти до Америки; і нарід грозить Австрії революцією. Австрійські аристократи та буржуазія не бачуть іншого виходу, увільнити себе від цієї мари, як цілентати всіх тих обдертих на війну і пересилити їх з земного пекла до „небесного раю“, розбити Росію і дістати собі хоч Україну найбогатшу країну в світі, а тоді австрійські лупії будуть мати мільони нових податковців, буде конфіскація маєтків побитого ворога і ріжний рабунок. От чому австрійська буржуазія острить так зуби.

Та шумовина, що зве себе інтелігенцією тоже бажає війни, бо тоді їм знайдеться багато нових посад: намісників, маршалків, докторів, адвокатів, суддів, професорів і т. п. А. Шептицький з чередою своїх пошів готовить кропила навертати під напеський пантофель православних батюшків.

Австрійські фабриканти готовлять ся захопити в свої руки український ринок, а польські вигнати закручують вуса в надії, що знова вернеться їхня панованія „на Руси“.

Але щоб те все здобути, здобути той український маслак, треба щоб впало труном найменше два мільйони народу! А щож їх се обходить? Вони знають, що ані урядники, ані інтелігенція, ані пошви чи купці не будуть вбиті, бо на війну вони не підуть. Вони оставляють ся, аби опісля ділитись тільки кривавим луком.

На війну, себто заріз і вбийство, приготували тих, котрі нічого собі з перемоги не жадають, приготували ту німу мійську та сільську масу, що зве себе царським військом. Такуж саму масу зігнав і царат над Збруч.

Тільки вони мають вбивати і бути вбитими.
Не ратувати, а рабувати Україну, готовить ся „наша рідна“ буржуазія в спілці з австрійським скіродранцем.

Нам жалко, що декотрі і наші старокраєві товариші соціал-демократи дали захопити себе сему войовничому настрою буржуазії вступуючи до якоїсь Міжпартійної Ради. Іхотий ми знаємо, що в них инья ідея, чим української буржуазії, їм хочеться розбити царат „тюрму народів“ і тому згоджують ся на випадок війни Росії з Австрією, поперти Австрію, то все-ж таки скажемо, що ся гра є досить небачна.

А припустім, що не Австрія Росію, а Росія піба Ав-

стрію, то що тоді буде з соціал-демократами? — Хто лишить ся живий тікати буде за границю. А коли знова Австрія піба Росію? Коли стане ся так, то опиянені кровю та вбийством, задоволені перемогою темні маси народу будуть славити своїх генералів та цесаря, а про соціал-демократів ніхто й слухати не хоче.

Противно, коли тепер в Австрії дусять до війни і соціалістів, не боючись зорганізованого пролетаріату, то тоді, коли сей пролетаріат ляже труном на полях війни, то буржуазія охоронивши всі свої сили а відісши перемогу над царатом, справить криваву купіль і соціалістам.

Ні! Лишіть Росію! Вона має в собі 90 мільонів хлопів і 10 мільонів робітників, котрі без помочи австрійських генералів скрутять царатову голову. Не пускайте австрійських генералів до Росії, бо вони зроблять те, що зробили болгарські генерали в Туреччині! Розбили султана, але вбили тисячі народу, вбили соціалізм і революцію.

Австрія тоже мало ріжнить ся від Росії. І там і тут пекло для робочого люду.

Соціал-демократія цілого світа остро виступає проти війни, бо не було і не буде війни, в котрій би ся сама буржуазія а гинуть тільки пролетарі, через що ослабає опісля сила борців за соціалізм.

Щож робити колиб війна таки вибухла?
На се має бути у віднові загалний страйк і революція в Росії і в Австрії. І в той час, коли в Росії готують ся до революції усі сили пролетаріату і селянства, то в Австрії тільки Чехи гомонять про революцію і то з національного становища.

Австрія і Росія давно уже розпочали бійку, але вони не певні в свої народи.

І колиб війна почалась, то тоді вина спаде на тих, котрі замість ширити ідею революції, ідею демократичної республіки — сотворювали Міжпартійні Ради.

І в нас ідуть тут представителі галицької української буржуазії ніби в цілі збирання грошей на „Рідну Школу“, а тимчасом цілє лише на боці а накликає американську Русь до попертя „мамулі“ Австрії, з котрої ми заледви душі свої винесли.

Наше становище ось яке що до помагання:

І Росія і Австрія з тюрмою народів, пеклом, в котрім гинуть мільйони в тяжкій праці, голоді та безправю. Ані Австрія ані Росія жадного попертя від нас не дістане. А на випадок війни між ними, ми кличемо робітний люд обох держав в день оголошення війни — до революції, щоб розвалити так трон Романових як і Габсбургів, сконфіскувати ділчан всі землі, роздати хлопам, увільнити всі народи від національного гнету і встановити демократичну республіку.

Ми піремо тільки революцію, а не війну!

Про кооперативу.

Звичайно першою формою кооперативу є артель, себто спілка декільканайбільше робітників одного фаху. Такі артелі беруть на свою руку виконувати малі контракти відповідно їхній силі. Артель найсильніший розширена в Росії. Там дуже часто подібають артелі теслярські, мулярські, рыбацькі, робітників, що виладовають кораблі, і т. п. Вони беруть роботу на спілку, працюють спільно і ділять ся рівно зарібками. Для проводу в роботі вони вибирають з поміж себе одного або декількох атаманів, котрі розуміють як попровадити діло. Артель дає робітникам спримогу заробити три рази більше, чим заробляють звичайні наймити, бо зиск з праці наймитів котрий контрактор кладе собі до кишені, артель ділить між своїх членів. Організація артелів, добре вдала би ся в нас в Західній Канаді. Та величезна армія шуфлярів, що цілє літо працює по містах і місточках Канади, а з найгірше плачена, може легонько зорганізуватись в артель і тоді брати від міських зарядів контракт на роботи.

Столярі, мулярі, шуфлярі, огородники і т. д. можуть зорганізувати артель майже без жадного капіталу. Навіски братись до організування власних трачок та використання лісових богатств, до гірництва, браня контрактів на будову залізниць, ставлення кооперативних фабрик і великих підприємств треба капіталу, і чим більше підприємство, тим більше грошей потреба. Та се не така страшна річ. У кожного з нас лишається ся з літньої роботи яка така сотка, котру опісля вимантять в нас як не агент віт лотів, то агент від асекурації. Замість того, щоб викидати на смітник кривавицю, то зложити їх разом і зберуть ся не тисячі, а мільони, котрим можна буде „заасекурувати“ себе не на смерть, а на життя.

Але кооперативний рух потребує організації далеко більшої, чим була вона між пролетаріатом дотепер. Треба сильно закорінитись на місцях і алучитись в одну величезну краєву кооперативну організацію.

Нема сумніву, що капіталісти привитають кооперативний рух, як і кожний крок робітництва до визволення брудом брехень і всілякими заходами аби не дати своїм

невільникам скинути собі з карку ярмо. Але рух кооперативу має бути рухом острим, рухом революційним, рухом пересякненим ідеєю не дорібіків а визволення, не людожерством, а братерством, рухом плотою від плоти, костою від кости соціалізму.

Щоби міські заряди давали роботи артелям а не контракторам, треба щоб в тих зарядах мала силу соціал-демократична партія. А щоби капіталісти згодились мати діло з артелями, треба аби всі робітники були зорганізовані в артелі, щоб контрактори не знаймали наймитів і тоді через мус звернули-б ся вони до артелів.

Кооператива має бути революційна. Ії конечна цілє має бути: „Задоволення всіх потреб людства тільки кооперативами!“ а тасло: „Долі наємне невольництво!“

Але не дрібні артелі чи маленькі підприємства цікаві нам як соціалістам. Нас обходять величезні фабрики Нью-Йорку, Чикаго та Монреалу, де зібрані сотки тисяч робітників. Нас цікавлять майні з тисячами гірників, тисячі робітників на залізничних дорогах. Нас обходить аби вони туртом відібрали на свою руку фабрики, майні і залізницю, а зробили з них кооперативні підприємства.

Візьмім котру із чикагоських фабрик, де робить 10 тисяч пролетарів голик, обдертих, що живуть з свого \$1.25 денного зарібку. Що їм зробити? Хотяй з першого погляду на них можна менше надіятись чим на десятки запіячених вінніпегських шуфлярів, то всеж таки з дівти, з величезних фабрик має вийти день визволення, день вільної праці.

Фабричним невольникам Нью-Йорку чи Чикаго не вистарчає на життя, а не то що думати зложитись на власну фабрику. Але се є безпотрібне. Фабрики вже готові — треба тільки переробити їх на власність робітників. І от тут ми приходимо до точки революції.

Фабрики, майні і т. п. все має бути власністю всего народа, мають перейти в кооперативу. Для сего треба здвигнути побіч з соціал-демократичною партією величезну організацію кооперативних комітетів. В кожній фабриці, в кожній майні, повинна бути зложена „кооперативна каса“. Агітатори мають енергично рупнитись по краю та розвіяти в робітничих масах нездоволеність наємним рабством. А коли буде зорганізована відповідна сила, каси наповнять ся доларами, треба приступити до забакротованя одного капіталіста по другім. Для сего є багато способів, про котрі говорити тепер ще не час, а котрі примусять підприємця покинути діло і передати його своїм буйшим наймитам.

Не бійтесь і не лякайтесь! Іншого початунку для людства нема, як знищити наємну неволю, а встановити кооперативу. Нам на перешкоді стоїть наша несвідомість та дурна пословиця: „Найліпша спілка чоловік та жінка“. Се можливо була й правда там в колібі в Карпатах, але в широкім світі, треба свідомості, адности і енергичної праці, нових звичаїв, треба скинути з себе скаралушу панського формалю, або сільського гадзуні, а стати культурною сучасною людською соціалістом.

Хай-же здвигнеть ся кооператива! Починайте з артелів, де є сила закладайте кооперативні підприємства, а скрізь встановіть кооперативні комітети і каси. Досить тільки жолоти язиками про соціалізм, починаймо його здійснити, починаймо від самих себе.

Долів наймі! Хай живе спілка, згода і братерство між людьми!

Максим Горький.

Одні із королів республіки.

(Пер. М. Попович).

... Сталеві, нафтяні і всі прочі королі Сполучених Держав завіжди непокоїли моє понятє. Людй у яких так багато грошей, я не міг собі представити звичайними людьми.

Мені здавало ся, що в кожного із них по крайній мірі три жолудки і шість сотки штук зубів в роті. Я був увірений, що мільонер кожного дня від шостої години рано аж до дванадцятої в ночі, увесь час, без віддиху їсть. Він їдає саму дорогу поживу: гуси, індки, поросята, редьковку з маслом, пуддінги, кейки і прочі смачні річі. До вечера він так втомив ся повертати шокми, що приказує жувати їжу Неграм, а сам вже тільки проковтує її. Накінець, він зовсім тратить енергію і обматого потом, задиханого, Негри відносять його спати. А на завтра, з шостої години рано, він знова починає своє мучениче життя.

Однак і таке напруженє сил не дозволяє йому проїсти навіть половини процентів з капіталу.

Розуміють ся таке життя важке. Но — щож робити? Який змісл бути мільонером, эсли ти не можеш з'їсти більше, чим звичайний чоловік?

Мені здавало ся, він повинен носити білє із парчі, обпояс його черевиків підбиті золотими дьвяхами, а на голові, місто капелюха, цюнебудь із брильянтів. Эго суртук, вишитий із самого дорогого бархату, має менше пядесяти футів довжини і украшений золотими гузиками в числі не менше трох сот штук. В сьвята він надігає відрау вісім суртуків і шість пар штанів. Розуміє

ся, оно і не личить і стісня тим, не можна-ж одівати ся

Кипеню мільонера я не свобідно можна спрятати і що потрібно... Однак, щого джентельмена по бібні доброго морського корабля жини ні і штанів того сестирало, під яким оно сипи квадратної мвлі. І эсли в самий лучший і фунтів по не маньше фунта на оден щоби їх тратили...

Пальці його рук воло силою видовжають ся піс в Нью-Йорку, почую, що де — він простигає руку чербу ростину не сходячи з м...

Смішно, що притім — який вид має голова то голова адавала ся мені злі і кости, одупевленою по то. Вагаля моє понятє пр форми. В коротких словах елястичні руки. Они обня тисли його до великої, те і жує нашу планету, обл горячу печену картофлю.

Можете собі уявити шми мільонера увидів, що

Передімною силів в старик, спокійно зложив міру снідї зморщених ру нім. Зів'яла шкіра його л втомлена опущена нижні вані щокі, в яких видні губа — оголена, безкров до його жуучої машинки же не ворухилась. Сго б матовім черепі не було цю трохи недовстаало с подвижне і гладке — пр го дитяги. Годі було ска жити чи підійшло вже д

Одтий він був тако стень, годинник і зуби ньому. Взяте разом оно як пів фунта. Взагалі то жакого із аристократич

Убір комнати, в які роскшно, не одушевляю ось все, що можна о нь — Правдоподібно в ось яку думку виклика — То се ви... мільо очам.

— О, так! — віднов Я зробив вид, що в вести його на чисту во

— Скільки ви мож ставив я йому питання — Я не їм мяса! —

маранча, яйце, маленн Його невинні дитя мною як дві великі ка ні одної іскри брехні.

— Добре! — сказав мені цю щирість і отв — Два! — спокій

— се вповні достаточ білє мяса і щонебудь Цигара...

Моє здивованє ро ся на мене очима свь

— Но эсли се пр грішми?

Тоді він піддвиг порушились в своїх

— Я роблю намі — Нащо?

— Щоби зробити — Нащо? — пов

Він нахилив ся чки крисла і, з відтін — Ви — божевіль

— А ви? — віді Старик похилив

гнув: — Потішний чо виджу такого...

Відтак він підн до уший став мовчи спокою його лиця, маленьким чоловіком, з невеликим брилян

са, я эще зрозумів — Чам-же ви за — Роблю гроші